

Les 17 – Antwoorden

Opdracht 1: Geef de tegenwoordige tijd en de verleden tijd van het werkwoord רָאָה *rá'ah* Zien

Persoon	Tegenwoordige tijd	Verleden tijd	Toekomende tijd	Persoon
Ik (m)	רוֹאֶה <i>ro'èh</i>	רָאִיתִי <i>rá'ítie</i>	אֶרְאֶה <i>èrèh</i>	אֲנִי
Ik (v)	רוֹאֶה <i>ro'áh</i>	רָאִיתִי <i>rá'ítie</i>	אֶרְאֶה <i>èrèh</i>	אֲנִי
Jij (m)	רוֹאֶה <i>ro'èh</i>	רָאִיתָ <i>rá'ítá</i>	תִּרְאֶה <i>tirèh</i>	אַתָּה
Jij (v)	רוֹאֶה <i>ro'áh</i>	רָאִיתָ <i>rá'ítet</i>	תִּרְאִי <i>tirie</i>	אַתְּ
Hij	רוֹאֶה <i>ro'èh</i>	רָאָה <i>rá'áh</i>	יִרְאֶה <i>yirèh</i>	הוא
Zij	רוֹאֶה <i>ro'áh</i>	רָאָתָה <i>rá'atáh</i>	תִּרְאֶה <i>tirèh</i>	היא
Wij (m)	רוֹאִים <i>ro'iem</i>	רָאִינוּ <i>rá'inoe</i>	נִרְאֶה <i>nirèh</i>	אֲנַחְנוּ
Wij (v)	רוֹאוֹת <i>ro'ot</i>	רָאִינוּ <i>rá'inoe</i>	נִרְאֶה <i>nirèh</i>	אֲנַחְנוּ
Jullie (m)	רוֹאִים <i>ro'iem</i>	רָאִיתֶם <i>re'itèm</i>	תִּרְאוּ <i>tiroe</i>	אַתֶּם
Jullie (v)	רוֹאוֹת <i>ro'ot</i>	רָאִיתֶן <i>re'itèn</i>	תִּרְאוּ <i>tiroe</i>	אַתֶּן
Zij (m)	רוֹאִים <i>ro'iem</i>	רָאוּ <i>rá'oe</i>	יִרְאוּ <i>yiroe</i>	הֵם
Zij (v)	רוֹאוֹת <i>ro'ot</i>	רָאוּ <i>rá'oe</i>	יִרְאוּ <i>yiroe</i>	הֵן

Gebiedende wijs: m: רָאָה *reh*, v: רָאִי *rie*, meervoud: רָאוּ *roe*, infinitief: לִרְאוֹת *lirot*

Opdracht 2: Plaats waar nodig de puntjes, geef de uitspraak en de vertaling

אֹרֵי הוּא מִגֵּן	oeri hoe megen	Urie/Oerie is verdediger/back
הַסֵּפֶר בְּאֶרֶן־הַקֹּדֶשׁ	hasefèr be ^e aron haqqodèsh	Het boek [is] in-de heilige arke
לָבָן וְתֵכוֹל בְּדָגָל יִשְׂרָאֵל	láván we ^t táchol badègèl yisrá'el	Wit en lichtblauw in de vlag van Israël
מִגֵּן דָּוִד אָדוּם	Mágen Dávid Ádom	Rode Davidsster, Israëlische ambulancedienst
De keppels [zijn] rood	הַכִּיפּוֹת אָדוּמוֹת	hakkippot ádoemot
Hij ziet een witte vlag	הוּא רוֹאֶה דָּגָל לָבָן	hoe ro'èh dègèl láván
Wij dragen schoenen	אֲנַחְנוּ לוֹבְשִׁים נְעָלִים	^a nachnoe lov'shiem na ^a layiem (2v!)
Zij kocht een blauwe keppel	הִיא קִנְתָּה כֶּפֶה כְּחוּלָה	hie qán'táh kippah ke ^o choeláh
Wij zagen een wit huis	אֲנַחְנוּ רָאִינוּ בַּיִת לָבָן	^a nachnoe rá'inoe bayit láván

Les 18 – Voegwoord en lettervoorzetsels (1)

Deze les gaat over slechts vijf woorden met zes letters, en daar blijkt veel over te zeggen. In latere lessen meer over de combinaties van voorzetsels en persoonlijke voornaamwoorden.

Voegwoord 'en' of 'maar', ו *waw*

- Dit voegwoord wordt direct verbonden met het volgende woord.
- Een eventuele dagesh in de eerste letter verdwijnt.
- Een eventueel aanwezig lidwoord blijft staan.
- De gebruikelijke vorm is וּ {w^e}.
- De waw verandert in וּ {oe} voor de letters פ, מ, ו, ב, en voor een uitgesproken shewa (ְ), omdat er geen twee shewa's achter elkaar behoren te staan. וּפָרָה, {oefaráh}, 'en (een) koe'.
- Voor een benadrukte lettergreep met een korte a (ַ) krijgt de ו een lange Á (ֶ), וַמַּיִם, {wámayiem}, 'en water'.
- Voor een halve A (ְ) krijgt de waw een korte A (ֶ): שׁוֹר וְעֵזֶל, {shor wach^amor}, 'os en ezel', die in de Bijbel heel vaak samen genoemd worden en de bron zijn van ons woord *schorriemorrie*, en van de os en de ezel in het Kerstverhaal.
- Voor een yod met uitgesproken shewa (ִ) verdwijnt deze shewa en de waw krijgt een chireq (ִ), dus een l-klank: וְהוֹדָה! {y^ehoedáh}, → וְהוֹדָה! {wihodáh}. In de spreektaal houdt men zich slecht aan deze grammaticale regel.

Voegwoord 'welke', 'dat' of 'die', ... ךּ *shè*

Het voegwoord of relationeel lettervoorzetsel ךּ {shè} geeft een relatie aan van de voorgaande zin met het erop volgende woord. Dezelfde betekenis en functie heeft het woord אֲשֶׁר {ashèr}.

Lettervoorzetsels ל כ ב

בּ {b^e} In, op, bij, te midden van (onder), met, door. De oorsprong kan het woord בַּיִת {bet} 'huis' zijn, iets waar je *in* bent. Het is ook de eerste letter van de Bijbel, waar we lezen *In den beginne*, of *In het begin*.

כּ {k^e} Zoals, overeenkomstig met, gelijk aan, ongeveer, wanneer. Voluit geschreven כְּמוֹ k^emo, zie les .... Het kan zijn afgeleid van het woord כֵּן {ken} dat ja, zo, oprecht betekent. De naam Michiel is afgeleid van מִיכָאֵל Michaël, mie-ka-el, 'Wie is als God?'

לּ {l^e} Naar, tot, (gericht) aan, voor, om te, in (met betrekking tot), volgens. Het geeft dus richting of doel aan, een handeling aan of voor mensen, en komt overeen met de derde naamval. De oorspronkelijke vorm kan אֶל- of אֶל- zijn geweest. Daarnaast bestaat nog het (losse) voorzetsel אֶל {èl}, 'naar', bekend van de naam van luchtvaartmaatschappij EL AL, אֶל עַל, Naar Boven.

- Deze drie voorzetsels worden direct verbonden met het volgende woord.
- Voor een lidwoord ה verdwijnt dit lidwoord en krijgt het voorzetsel de klinker van het lidwoord.
- Een eventuele dagesh in de eerste letter verdwijnt na ל en כּ; niet na ל en בּ.
- Voor een letter met een shewa (.) krijgt het voorzetsel een i-klank, want twee shewa's achter elkaar is te veel: בְּרַכָּה {brácháh} 'zegen', wordt לְבְרַכָּה {livrácháh} 'tot (een) zegen'.
- Voor een yod met shewa (:) verdwijnt deze shewa en krijgt het voorzetsel een i-klank: יְרִיחוֹ {y^ericho} Jericho, → בְּיְרִיחוֹ {biricho} in Jericho. De klanken worden dus samengetrokken. Dit wordt echter niet consequent toegepast.
- Voor een keelletter (ע, ח, ה, א) of ר met een halve klinker (ֵ, ִ, ֶ) krijgt het voorzetsel de bijbehorende korte klinker (ֵ, ִ, ֶ). Een uitzondering hierop is אֱלֹהִים {elohiem} God, לֵאלֹהִים {lelohiem}
- בּ is statisch, geeft een plaats aan; לּ en כּ zijn dynamisch, geven richting aan.

Voorzetsel מן

Het voorzetsel מן {min} betekent van, uit, vanuit, (meer) dan. Het wordt meestal aan het woord vast geschreven, zonder de noen, en soms apart geschreven, met een koppelstreepje -

- Een eventueel lidwoord blijft staan.
- Voor een yod met shewa (:) vervalt deze shewa: מִיְרִיחוֹ {miricho} uit Jericho. (Maar ik betwijfel of men zich daar zo strikt aan houdt)
- Voor een keelletter (ע, ח, ה, א) of ר verlegt de chireq (.) tot een tsere (..), of wordt de lange vorm מן gebruikt: מִן-עֵץ {min ets} of מֵעֵץ {me'ets}, van een boom.
- Voor een niet-keelletter verdwijnt gewoonlijk de noen en de volgende letter verdubbeld met een dagesh: מִמְּלֶךְ {mimmèlèch} van een koning.

Combinaties

Deze voorzetsels komen ook in combinaties voor:

- לּ + שׁ = שֶׁל shèl, letterlijk 'dat van', van. Het geeft een bezitsverhouding aan. Het wordt los geschreven en kan persoonsvorm-achtervoegsels krijgen, dat komt later.
הַסֵּפֶר שֶׁל מִרְיָם hasefèr shèl miryám Het boek [is] van Mirjam
- שׁ + כּ = כַּשֵּׁה k^eshè, 'wanneer dat', toen, wanneer. Het wordt aan betreffende woord vast geschreven: אֲנִי שׁוֹתֶה כַּשֵּׁה אֲנִי שׁוֹרֵג anie shotèh k^eshè'anie soreg Ik drink wanneer ik brei
- אֶל + כּ = כַּאֲלֵה ka'ellèh, zoals deze, dit soort

Woordenschat

Huis	בַּיִת	bayiet (m)	בָּתִּים	bátiem
Hond	קָלֵב	kèlèv (m)	קָלָבִים	k ^e lávìem
Juda	יְהוּדָה	y ^e hoedáh		
Woord	דָּבָר	dávár (m)	דְּבָרִים	d ^e váriem (Ook de Joodse naam van Deuteronomium)
Jeruzalem	יְרוּשָׁלַיִם	y ^e roeshálayiem		
Boek	סֵפֶר	sefèr (m)	סִפְרִים	s ^e fáriem
Boom	עֵץ	ets (m)	עֵצִים	etsiem

Opdracht: Vertaal in het Hebreeuws, plaats uitspraaktekens, en geef de uitspraak:

Een man en (een) huis .....

De vrouw en het huis .....

Een hond in een huis .....

Naar het huis .....

De hond .....

Als een hond .....

Van(uit) de hond .....

En de hond .....

Juda en Jeruzalem .....

Naar Jeruzalem .....

Vanuit Juda .....

Als Juda .....

Een woord in het boek .....

Het woord .....

En een woord .....

En het woord .....

Naar het woord .....

Vanuit het woord .....

In de boom .....

העז של מרים .....

אני אוכל כשאני סורגת .....

Bronnen: *Lessen van ds. Wuister; Millon, Leerboek der Hebreeuwsche taal, rabbijn S.Ph. De Vries; Teach Yourself Biblical Hebrew, prof. R.K. Harrison; millon; Melet, Arjeh Gebhard, uitg. Coutinho; teachmehebrew.com.*

Zie ook: video *Hebrew Prefixes and Suffixes Part 1*
<https://www.youtube.com/watch?v=Z-X0dhFCCio> Maar over enkele afleidingen aan het eind heb ik toch mijn twijfels.

Zie ook: [Les_25](#), woordenlijst t/m les 24.

Deze *Introductie cursus Hebreeuws* behoort bij de [Israël-weekbrief](#) en kan als [PDF-document](#) worden afgedrukt.

